

04.04.2024

Asia/5

§ 10

Nuorten osallisuuden edistäminen sekä nuorten aloiteoikeuden toteutuminen Helsingin kaupungissa 2023

HEL 2024-003910 T 12 04 00

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan nuorisajaosto merkitsi tiedoksi lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen ja vaikuttamisjärjestelmän toimenpiteet sekä nuorten aloiteoikeuden toteutumisen Helsingin kaupungissa 2023.

Käsittely

Asian aikana kuultavina olivat suunnittelijat Heli Kinnula ja Ella Tanskanen. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

itäisen nuorisotyön aluepäällikkö
Katri Kairimo

Lisätiedot

Heli Kinnula, suunnittelija, puhelin: 09 310 89144
heli.kinnula(a)hel.fi
Ella Tanskanen, suunnittelija, puhelin: 09 310 89091
ella.tanskanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Nuorten aloitteet tammikuu-syyskuu 2023
- 2 Nuorten aloitteet vuodesta 2015 syyskuuhun 2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan nuorisajaoston toimivaltaan kuuluu nuorten vaikuttamisjärjestelmän ja nuorten aloiteoikeuden toteutumisen seuraaminen (hallintosäännön 2 luvun 17 §:n 1 momentti).

Nuorten vaikuttamisjärjestelmän ja osallisuuden edistämisen tavoitteet, mittarit ja johtamisrakenne 2021–2025

Kaupunginhallitus hyväksyi 7.2.2022 lasten ja nuorten osallisuuden edistämisen tavoitteet, mittarit ja johtamisrakenteen kaudelle 2021–2025. Kuluvalle strategiakaudelle määriteltiin kaksi kaupunkitasoista tavoitetta: 1) jokainen lapsi ja nuori kokee osallisuutta ja uskoo mahdollisuuksiinsa vaikuttaa sekä 2) lasten ja nuorten ääni kuuluu monipuolisesti kaupungissa. Yhteisillä tavoitteilla varmistetaan, että lasten ja nuorten osallisuutta edistetään systemaattisesti ja kaupunkitasoisesti.

Päätöksen mukaisesti Helsingissä toimii Lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä, joka aloitti toimintansa elokuussa 2022. Ohjausryhmä laatii tavoitteiden toteutumista edistäviä toimenpiteitä sekä seuraa tavoitteiden toteutumista sekä lasten ja nuorten osallisuuden kokemuksen kehittymistä kaupungissa.

Kaupunki on sitoutunut myös UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -kehittämishjelmaan, jonka tavoitteena on auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa. Ohjausryhmä vastaa osaltaan Lapsiystävällisen kunnan toimenpiteiden koordinoinnista ja edistämisestä toimialoilla.

Kaupunkiyhteiset toimenpiteet lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseksi vuonna 2023

Vuodesta 2023 alkaen Helsingissä kokeillaan jokaisella toimialalla kahdesti vuodessa järjestettäviä apulaispormestarien ja kaupungin johdon keskusteluita, joissa lapset ja nuoret voivat tuoda esiin heille tärkeitä asioita. Ensimmäiset Lasten ja nuorten ääni kuuluu! -tilaisuudet järjestettiin toimialoittain kevään ja syksyn aikana ja toinen kaikkien toimialojen yhteistyönä lasten oikeuksien päivänä 20.11.2023. Lasten oikeuksien päivän tilaisuudessa noin 200 lasta ja nuorta keskusteli kaupungin johdon kanssa kouluterveyskyselyn tuloksista. Tähän mennessä järjestetyt tilaisuudet on toteutettu pienryhmädialogeina, joissa osallistujat ovat jakaneet kokemuksiaan ja ajatuksiaan suoraan toimialojen johdolle. Tavoitteena on ollut vahvistaa johdon ymmärrystä lasten ja nuorten ajatuksista. Lasten ja nuorten palaute tilaisuuksista on ollut kiitävää.

Lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä tuotti syksyllä 2023 suunnittelutyökalun, jonka tavoitteena on auttaa kaupungin hallinnon työntekijöitä huomioimaan lapset ja nuoret asioiden valmistelussa, toiminnan suunnittelussa, palveluiden kehittämisessä ja palautteenkeruussa. Suunnittelutyökalu otetaan käyttöön ja siitä viestitään vuoden 2024 aikana.

Nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen edistäminen kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla nuorisopalvelut jatkoi nuorten budjetin, Helsingin nuorisoneuvoston, nuorten aloitejärjestelmän ja erilaisten avustusmuotojen kehittämistä ja omaehtoisen toiminnan mahdollistamista.

Vuonna 2023 oli nuorisoneuvoston vaalivuosi. Ehdolle asettui ennätyselliset 92 nuorta, joista valittiin 30 edustajaa nuorisoneuvostoon sekä ensimmäistä kertaa myös 5 varajäsentä kaudelle 2024–2025. Ääniä annettiin yhteensä 11 090. Nuorisoneuvostolle myönnettiin kuluneen kauden aikana rajattu läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuuston kokouksiin.

Nuorten osallistuvan budjetoinnin eli nuorten budjetin eri vaiheisiin osallistui vuonna 2023 yhteensä yli 11 000 yläkouluikäistä nuorta. Nuorten budjetissa nuoret ideoivat, äänestävät ja neuvottelevat siitä, miten nuorisopalveluiden resursseja käytetään. Nuorten budjetissa kerätty nuorten kokemustieto on tekoälyllä tuotettujen analyysien avulla kaupungin kaikkien toimijoiden sekä kumppaneiden käytettävissä. Vuoden 2023 aikana toteutuksessa oli 79 nuorten budjetissa suunniteltua toimenpidettä ja aloitetta.

Nuorten Ääni -toimitus toi nuorille tärkeitä yhteiskunnallisia asioita esille näyttävästi Suomen suurimmissa medioissa. Nuoret toimittivat APU-lehden 90-vuotisjuhlanumeron ja haastattelivat presidenttiehdokkaita ja eduskuntavaaliehdokkaita MTV:n Huomenta Suomi -ohjelmaan.

Nuorten aloiteoikeuden toteutuminen Helsingin kaupungissa 2023

Nuorten aloite on aloite, jonka tekevät helsinkiläiset 13–17-vuotiaat kaupungin toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteen voi tehdä yksin tai yhdessä useamman nuoren kanssa. Nuorten aloitteet voivat koskea esimerkiksi paikallisia tai koko kaupunkia koskevia asioita, oman asuinalueen julkisia palveluita tai muita nuorten elämään liittyviä aiheita. Nuorten aloiteoikeuden tavoitteena on kannustaa nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja samalla tuoda kaupungin eri toimialoille tietoa nuorten toiveista ja tavoitteista.

Aloitteet tehdään Nuorten Helsinki -sivuston kautta tai sähköpostitse tai muuten kirjallisesti kaupungin kirjaamoon. Aloitteen vireille tulossa ja täydentämisessä sen käsittelyn aikana sovelletaan hallintolain menettelysäännöksiä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelut julkaisee aloitteet ja niihin annetut vastaukset Nuorten Helsinki -sivustolla.

Nuorten aloitejärjestelmä on osa laajempaa nuorten vaikuttamisen kokonaisuutta, jossa keskeisenä periaatteena on vaikuttamisen tapojen

monimuotoisuus. Kaupunki mahdollistaa erilaisia osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja, joihin lasten ja nuorten on helppo osallistua.

Syyskuun 2023 loppuun asti käytäntönä on ollut, että nuorten aloitteisiin vastaa joko pormestari tai sen toimialan apulaispormestari, jonka toimintaa aloite koskee. Tämän jälkeen kaikki aloitteet ja niihin annetut vastaukset on koottu puolivuositain kaupunginvaltuuston tietoon.

Kaupunginvaltuuston 17.1.2024, § 12 tietoon vietiin viimeistä kertaa kaikki ne nuorten aloitteet, jotka on tehty vuonna 2023 ennen uudistuksen voimaantuloa. Kaikki 15 aloitetta, jotka oli jätetty viimeistään 30.9.2023, käsiteltiin noudattaen voimassa olleita hallintosääntömääräyksiä niiden jättämishetkellä. Aloitteet kohdistuivat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan (6), kaupunkiympäristön toimialan (3), kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan (3), sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan (1) sekä kaupunginkanslian (2) toimintaan.

Liitteenä 1 on koonti tammikuun ja syyskuun välisenä aikana tehdyistä aloitteista ja niihin annetuista pormestarin tai apulaispormestarin vastauksista.

Nuorten aloitteiden käsittelyn uudistus 1.10.2023 alkaen

Valtuusto on 13.9.2023 § 214 hyväksynyt nuorten aloitteiden käsittelytapaa koskevan hallintosäännön muutoksen. Hallintosääntö tuli voimaan 1.10.2023 lukien. Jatkossa aloitteeseen vastaa se toimialalautakunta tai johtokunta, jonka toimivaltaan tai jonka alaisen viranomaisen toimivaltaan aloitteessa ehdotettu asia kuuluu. Valtuuston, kaupunginhallituksen ja kaupunginhallituksen alaisten viranomaisten toimivaltaan kuuluvissa aloitteissa vastaaja on pormestari. Apulaispormestarit eivät enää vastaa aloitteisiin, mutta osallistuvat puheenjohtajina niiden käsittelyyn toimialalautakunnissa. Myös nuorisoneuvostolla on edustus toimialalautakuntien kokouksissa. Kaupunginvaltuuston tietoon tuodaan jatkossa vain sellaiset nuorten aloitteet, joissa ehdotetut asiat kuuluvat kaupunginvaltuuston toimivaltaan. Vastaava käytäntö on kunnan asukkaiden aloitteiden kohdalla.

Nuorisoneuvoston näkemys on otettu huomioon aloiteprosessin uudistamisessa. Nuorisoneuvoston nimeämät kaksi edustajaa ovat olleet mukana työryhmätyöskentelyssä, ja nuorisoneuvosto on antanut lausuntonsa valitusta mallista (lausunto KV 13.9.2023 § 214). Nuorisoneuvosto katsoo ehdotetun hallintosäännön muutoksen edistävän myönteisesti helsinkiläisten nuorten vaikuttamismahdollisuuksia. Muutos tukee nuorisoneuvoston näkemyksiä ja tavoitteita aloitejärjestelmän kehittämisestä, mahdollistaen nuorten aloitteiden käsittelyn tarkoituksenmukaisella tavalla. Hallintosäännön muuttaminen tuo aloitteen kä-

sittelyn ja vastaamisen lähemmäs toimintaa, toimintaympäristöä ja aloitteeseen kuuluvaa toimivaltaa esitettyjen toimenpiteiden ratkaisemiseksi. Lisäksi lautakunnissa on nuorisoneuvoston pysyvä edustus, mikä varmistaa nuorten äänen kuulumisen aloitepäätöksenteon tueksi. Nuorisoneuvoston kokouksessa 25.4.2024 käsitellään nuorten aloitteiden käsittelyä toimialalautakunnissa sekä nuorten aloitteiden viestintää ja markkinointia.

Nuorisopalvelut on yhdessä kaupunginkanslian ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa laatineet yksityiskohtaisen ohjeistuksen nuorten aloitteiden käsittelyn uudistamiseksi. Uudistuksesta viestitään keskitetysti kaupunginkansliasta.

Nuorten.hel.fi-sivuston yhteyteen on rakennettu nuorten aloitteita tukevia toiminnallisuuksia ja verkkonäkymää on edelleen uudistettu. Tulevaisuuden merkittävimmät toiminnalliset tarpeet koskevat taustajärjestelmän jatkokehitystä, erityisesti asianhallintajärjestelmän uudistamista ja kirjaamon rajapintojen kehittämistä. Näiden toimenpiteiden avulla pyritään parantamaan aloitteiden käsittelyn sujuvuutta ja vähentämään manuaalista työtä.

Lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä vastaa nuorten aloitepalvelun säännöllisestä seurannasta ja kehittämisestä. Ohjausryhmässä käsiteltiin 23.1.2024 nuorten aloitteiden käsittelytapaa koskeva hallintosääntömuutos, ja jatkossa ohjausryhmään tuodaan kerran vuodessa koonti aloitteista sekä käydään arviointikeskustelu.

Nuorten aloitteiden tilastotietoa vuodesta 2015

Nuorten aloitejärjestelmä otettiin Helsingissä käyttöön vuonna 2015, kun kaupunginvaltuusto hyväksyi 25.3.2015, 84 § silloisen kaupunginvaltuuston työjärjestyksen muutoksen lisäämällä uuden 25 a §:n nuorten aloitteiden käsittelystä. Nuorten aloitteita on vuodesta 2015 syyskuuhun 2023 saapunut yhteensä 281 kappaletta. Liitteenä 2 on tilastotietoa nuorten aloitteista koko aiemman käsittelytavan ajalta vuoden 2015 alusta syyskuun 2023 loppuun.

Esittelijä

itäisen nuorisotyön aluepäällikkö
Katri Kairimo

Lisätiedot

Heli Kinnula, suunnittelija, puhelin: 09 310 89144
heli.kinnula(a)hel.fi
Ella Tanskanen, suunnittelija, puhelin: 09 310 89091
ella.tanskanen(a)hel.fi

Liitteet

04.04.2024

Asia/5

-
1	Nuorten aloitteet tammikuu-syyskuu 2023
2	Nuorten aloitteet vuodesta 2015 syyskuuhun 2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano